

Przedsiębiorcza Uczelnia

Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP w Warszawie

TOWARZYSTWA WIEDZY Powszechnej w WARSZAWIE

**WYDZIAŁ NAUK HUMANISTYCZNO – SPOŁECZNYCH
w OLSZTYNIE**

STUDIA PODYPLOMOWE

na kierunku politologia dofinansowana z EFS o specjalności
społecznie odpowiedzialny biznes

Bogdan Olender

KSZTAŁTOWANIE WIZERUNKU POLICJI OLSZTYŃSKIEJ POPRZEZ PROGRAMY PREWENCYJNE

Praca dyplomowa napisana pod
kierunkiem

Dr Wojciecha JURKIEWICZA

OLSZTYN 2010

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I	
POLICJA – WIZERUNEK ORGANIZACJI W ŚWIETLE LITERATURY	
1.1. Organizacja Policji Państwowej od II Rzeczypospolitej do czasów współczesnych.....	5
1.2. Funkcje i zadania Policji.....	9
1.3. Etyka zawodowa policjanta.....	12
1.4. Rola Policji w środowisku lokalnym.....	16
1.5. Budowanie wizerunku w nowoczesnej instytucji.....	21
ROZDZIAŁ II	
2.1 Program prewencyjny Bezpieczna Warmia i Mazury.....	25
2.1.1 Bezpieczeństwo dzieci młodzieży.....	29
2.1.1.1 Bezpiecznie z Sierżantem Bobrem.....	29
2.1.1.2 Redukcja strachu przed staniem się ofiarą przemocy rówieśniczej i wykorzystania seksualnego na terenie szkół i placówek oświatowych	30
2.1.1.3 Program przeciwdziałania demoralizacji w środowisku nieletnich „Bezpieczna Szkoła”	30
2.1.1.4 Bezpieczne wakacje	31
2.1.1.5 Bezpieczna droga do szkoły „Mój odblask – moje życie”.....	31
2.1.2 Bezpieczeństwo w miejscach publicznych.....	32
2.1.2.1 „Taxi – oko”.....	32
2.1.2.2 STP kradzież kieszonkowym	33
2.1.2.3 Punkt konsultacyjno – informacyjny „Niebieski namiot”	33
2.1.2.4 SMS Enterprice	34
2.1.3 Bezpieczeństwo w miejscach zamieszkania.....	34
2.1.3.1 Sąsiedzki program przeciwdziałania przestępczości	34
2.1.3.2 Mój dzielnicowy	35
2.1.3.3 Projekt „Społeczne konsultacje”	36
2.1.3.4 Noc – Stop	36

PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	37
BIBLIOGRAFIA	39

WSTĘP

Każda instytucja czy też organizacja wykonuje pewne czynności i działania realizując cele, dla których została stworzona lub powołana. Te wykonywane czynności oraz działania posiadają także swoich odbiorców. Działania, które zachodzą pomiędzy tymi podmiotami są katalizatorem pewnej reakcji. Rezultatem tej reakcji jest wykształcenie się opinii na temat danej instytucji czy organizacji. Opinia ta może być pozytywna lub negatywna.

O zyskanie dobrej opinii, dobrego wizerunku w świadomości odbiorców zabiegają również instytucje państwowe. Policja jest szczególnym typem instytucji. Jest dla obywateli najbardziej widoczna.

W mojej pracy podjąłem się przedstawienia wizerunku takiej instytucji jaką jest Policja. Charakterystyka tego czynnika przedstawiona została na przykładzie Olsztyna. Określenie aktualnego wizerunku olsztyńskiej policji jest rzeczą ważną tak dla mieszkańców Olsztyna jak i olsztyńskich policjantów.

Ze względu na swoje funkcje jakie pełni, policja wpływa na codzienne życie obywateli, często wkraczając w bardzo intymne sfery życia. Jej działania w sposób pośredni lub bezpośredni dotyczą każdego obywatela. To właśnie w świadomości obywateli kształtuje się wizerunek policji. Trudno byłoby spotkać osobę, której działanie policji w danym mieście byłyby obojętne, większość poczynań policjantów jest bacznie oceniana i to właśnie zdecydowało o wyborze takiego rodzaju pracy.

Praca składa się z dwóch rozdziałów poprzedzonych wstępem.

W pierwszym rozdziale teoretycznym opisałem rys historyczny policji od jej powstania do współczesności, opisałem jej funkcje i zadania oraz omówiłem zasady, którymi powinien kierować się współczesny policjant. Przedstawiłem też rolę policji w środowisku lokalnym, oraz nakreśliłem problematykę budowania wizerunku w nowoczesnej instytucji.

W rozdziale drugim przedstawiłem program prewencyjny Bezpieczna Warmia i Mazury, sfery działania oraz cel programu. Dalsza część rozdziału

poświęcona jest sposobowi realizacji programu w poszczególnych sferach.

Poszczególne projekty prewencyjne zaprezentowane są w trzech obszarach:

- bezpieczeństwo dzieci i młodzieży na terenie placówek oświatowych,
- bezpieczeństwo w miejscach publicznych,
- bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania.

Pracę kończy podsumowanie oraz wnioski, a całość pracy uzupełnia literatura przedmiotu.

ROZDZIAŁ I Policja – wizerunek organizacji w świetle literatury

1.1 Organizacja Policji Państwowej od II Rzeczypospolitej do czasów współczesnych

Rozwój sytuacji politycznej w Polsce w listopadzie 1918 roku zdaniem P. Majera spowodował, że spośród wszystkich formacji parapolicyjnych niepomrotnie wzrosła rola Milicji Ludowej. W związku z tym tymczasowy Naczelnik Państwa Józef Piłsudski dekretem z 5 grudnia 1918 roku upaństwowił niejako jej działalność, czyniąc ją organem wykonawczym Tymczasowego Rządu Republiki Ludowej. Jej zadaniem było utrzymanie porządku i bezpieczeństwa kraju. Naczelnik Państwa opierając się między innymi na wymienionej milicji powołał miesiąc później drugą ogólnokrajową formację porządkową – Policję Komunalną. Policja Komunalna miała być co prawda organizowana i współfinansowana przez samorzady powiatowe i zarządy gmin miejskich, nie mniej jednak władze centralne zapewniły sobie jej dyspozycyjność poprzez prawo mianowania wszystkich kierowników Policji Komunalnej oraz poddanie jej nadzorowi ministra spraw wewnętrznych.¹

A. Misiuk pisze, że: „utworzenie na przełomie 1918 i 1919 roku dwóch formacji porządkowych o zbliżonych kompetencjach świadczyło jednoznacznie o tymczasowości tego rozwiązania. Trudno bowiem oczekiwać harmonijnej współpracy tych podmiotów, które z wielu powodów były raczej skłonne traktować siebie jako konkurentów, nie partnerów. W lutym 1919 roku rozpoczęto przygotowania do utworzenia nowego jednolitego państwowego organu policyjnego, a oficjalny rządowy projekt ustawy o Straży Bezpieczeństwa przedstawiono w sejmie 16 maja 1919 roku.”²

Nie czekając na wynik debaty sejmowej władze zdominowane już przez ugrupowania prawicowo-centrowe przystąpiły do demontażu Milicji Ludowej. Uwieńczyło to poczynanie utworzenie 11 kwietnia 1919 roku wspólnej dla

¹ P. Majer, Pierwsze formacje niepodległego państwa – Milicja Ludowa i Policja Komunalna, „Gazeta Policyjna”, nr 32, s. 8

² A. Misiuk, Policja Państwowa 1919 – 1939, Warszawa 1996, s. 15

Milicji Ludowej i Policji Komunalnej Komendy Głównej. Dwa miesiące później i to ogniwo zostało zniesione, a władze zaczęły urzeczywistniać zapisy nie przyjętej jeszcze przez Sejm ustawy, tworząc pierwsze struktury Straży Bezpieczeństwa. Jej organizację oparto przede wszystkim na jednostkach Policji Komunalnej. Działania te zostały prawnie usankcjonowane niejako post factum, gdy Sejm 24 lipca mocą przyjętej ustawy zlikwidował Milicję Ludową i Policję Komunalną. Ich miejsce zajęła Policja Państwowa.³

24 lipca 1919 roku Sejm Ustawodawczy RP przyjął ustawę o Policji Państwowej. Na jej mocy w odrodzonym państwie polskim została powołana formacja, która była organem wykonawczym władz państwowych i samorządowych odpowiedzialnym za ochronę bezpieczeństwa, pokoju i porządku publicznego.⁴

Dokładniej miejsce policji w strukturze władz państwowych wyjaśniał artykuł 11 ustawy: „w zakresie służby bezpieczeństwa i czynności wykonawczych władz państwowych policja podlega w powiatach komisarzom rządowym, w miastach stanowiących odrębną jednostkę administracyjną – miejscowym przedstawicielom władzy administracyjnej”. Komendant Główny Policji Państwowej jak i inni przełożeni mieli wobec swoich podwładnych uprawnienia wykonawcze jedynie w organizacji, administracji, zaopatrzeniu oraz uzupełnianiu i wyszkoleniu policji.⁵

W całym okresie międzywojennym obowiązywała zasada apolityczności w działaniach Policji Państwowej. Ten przepis ograniczał także ich udział w życiu publicznym, gdyż nie było im wolno wstępować do organizacji społecznych i kombatanckich.⁶

Zantagonizowanie się stosunków społecznych po zamachu majowym w 1926 roku spowodowało, że policja, ale też inne instytucje państwowe zostały wplątane w walki polityczne, które wypełniły scenę polityczną II RP. Zasada apolityczności policji tak usilnie przestrzegana w okresie przedmajowym (1919 – 1926) została prawie wyrugowana z kodeksu etycznego policjantów.⁷

³ Tamże, s. 18-19

⁴ P. Majer, *Geneza Policji Państwowej*, Warszawa 1999, s. 212

⁵ A. Misiuk, *Policja Państwowa ...*, op. cit., s. 21-22

⁶ A. Misiuk, *Instytucje policyjne w Polsce. Zarys dziejów od X wieku do współczesności*. Szczytno 2006, s. 99 – 100

⁷ Tamże, s. 102

Po zakończeniu II wojny światowej nastąpiła ideologiczna i ustrojowa polaryzacja ówczesnego świata. Opanowanie władzy w poszczególnych krajach przez rodzimych komunistów odbywało się z wydatną pomocą Związku Sowieckiego. W systemie władzy komunistycznej szczególną rolę odgrywały instytucje bezpieczeństwa i porządku publicznego. Ich zadania, tak jak w demokratycznych krajach, nie skupiały się jedynie na zwalczaniu przestępczości kryminalnej oraz ochronie życia i zdrowia obywateli, lecz obejmowały sferę oddziaływania ideologicznego i politycznego na społeczeństwo. Na podobnych zasadach funkcjonowały organy bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce po 1944 roku.⁸

J. Sawicki stwierdza, że: „Milicja Obywatelska została utworzona na podstawie dekretu z 7 października 1944 roku Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, jako prawnie publiczna formacja Służby Bezpieczeństwa Publicznego. Do zakresu jej działalności należało: ochrona bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego, dochodzenie i ściganie przestępstw oraz wykonywanie zleceń władz administracyjnych, sądów i prokuratury w zakresie przewidzianym prawem. Organizacja Milicji Obywatelskiej była odzwierciedleniem administracyjnego podziału kraju na województwa i powiaty. Milicja Obywatelska podlegała Kierownikowi Resortu Bezpieczeństwa Publicznego, a na jej czele stał Komendant Główny.”⁹

Tworząca się w warunkach nie zakończonej jeszcze wojny, Milicja Obywatelska na długie lata przyjęła metody i formy bardzo restrykcyjnego działania. Sprzyjała temu silnie scentralizowana struktura od administracji ogólnej, której pozostawiono „społeczną kontrolę” nad działalnością MO. Kontrolę tę miały sprawować Rady Narodowe za pośrednictwem swych prezydów.¹⁰

Rada Państwa w 1954 roku wydała dekret o Milicji Obywatelskiej. Dekret ten określał zadania Milicji Obywatelskiej, która miała:

- strzec porządku i ładu wewnętrznego;
- ochraniać własność społeczną oraz bezpieczeństwo i mienie obywateli;
- przeciwdziałać i zapobiegać przestępczości;

⁸ A. Misiuk, Instytucje policyjne ..., op. cit., s. 131

⁹ J. Sawicki, Bezpieczny obywatel., Warszawa 1999, s. 73

¹⁰ Tamże, s. 73

- przeprowadzać postępowania przygotowawcze w sprawach karnych, wykonywać zlecenia prokuratorów i sądów oraz innych właściwych organów państwowych, w zakresie prawem przewidzianym.¹¹

A. Misiuk twierdzi iż: „nie można zapominać, że milicja zajmowała się jednak tym, co stanowi podstawową działalność wszystkich na świecie służb policyjnych, czyli ochroną porządku publicznego i zwalczaniem przestępczości kryminalnej. Pomimo ciągłych zmian i upolitycznienia formacji milicyjnej odniosła ona wiele sukcesów zawodowych na polu walki z przestępczością pospolitą.”¹²

W 1989 roku w Polsce, a następnie w innych krajach Europy środkowo – wschodniej, zaistniały gruntowne i na wskroś rewolucyjne zmiany gospodarcze i polityczno-ustrojowe. Z jednej strony zaczęto wprowadzać zasady wolnego rynku i przedsiębiorczości prywatnej w życiu ekonomicznym tych państw, z drugiej następowała pełna demokratyzacja systemów ustrojowo-prawnych w tej części Europy. Reformy objęły swym zasięgiem również instytucje chroniące porządek i bezpieczeństwo publiczne. Charakterystyczną cechą organizacji porządkowych w systemie państw komunistycznych było ich ubezwłasnowolnienie i upolitycznienie działalności. Jednak należy stwierdzić, iż w Polsce, w porównaniu z innymi krajami Europy Wschodniej sytuacja społeczno – polityczna była nader liberalna. Dzięki temu Milicja Obywatelska pomimo wielu ograniczeń, starał się skupić swój wysiłek na walce z przestępczością, a efekty tej walki były wymierne i okazałe. Z tego też względu transformacja służb porządkowych zapoczątkowana w 1989 roku miała przebieg ewolucyjny.¹³

W nowej sytuacji po 1989 roku społeczeństwo polskie oczekiwało policji opiekuńczej i humanitarnej, jak pisze A. Misiuk w ustawie o Policji z 1990 roku został wyeksponowany obowiązek respektowania przez policjantów godności obywateli oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.¹⁴

System organizacji Policji przedstawiony jest obecnie w dwóch ujęciach. Pierwsze to wprowadzenie podziału na rodzaje policji, do których

¹¹ Tamże, s. 74

¹² A. Misiuk, Instytucje policyjne ..., op. cit., s. 143

¹³ Tamże, s. 144

¹⁴ A. Misiuk, Instytucje policyjne ..., op. cit., s. 145

zaliczono policję kryminalną, obejmującą służby: dochodzeniowo – śledczą, operacyjno – rozpoznawczą, techniki kryminalistycznej, techniki operacyjnej, policję ruchu drogowego i prewencji, policję specjalistyczną, w tym kolejową, wodną oraz lotniczą. Drugie ujęcie stanowił system organów Policji w zakresie terytorialnym. Na czele policji stanął komendant główny Policji, będący centralnym organem administracji państwowej, właściwym w sprawach bezpieczeństwa i porządku. W terenie natomiast realizację tych zadań powierzono komendantom wojewódzkim, powiatowym oraz komisariatów Policji.¹⁵ Wszystkie zmiany jakie dokonały się w zakresie ustroju i funkcjonowania organów bezpieczeństwa i porządku publicznego miały na celu przystosowanie policji do nowych warunków współczesnej rzeczywistości.

1.2 Funkcje i zadania policji

Policja została obarczona wieloma zadaniami, w Ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji stwierdza się między innymi, że do podstawowych zadań Policji należą:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
- nadzór nad strażami gminnymi (miejskimi) tworzonymi na podstawie ustawy oraz nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi w zakresie określanym w odrębnych przepisach;

¹⁵ J. Widacki., P. Samecki, Ustrój i organizacja Policji w Polsce, Warszawa 1998, s. 27

- nadzór nad specjalistycznymi, uzbrojonymi formacjami ochronnymi oraz kontrola stanu ochrony obszarów, obiektów i urządzeń przez nie chronionych;
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych;
- współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów.¹⁶

J. Ziółkowski stwierdza, że: „podstawowym zadaniem policji jest działalność prewencyjna mająca na celu utrzymanie ładu, porządku i bezpieczeństwa publicznego. Działalność represyjno – pościgowa ma charakter wtórny i uruchamiana jest w momencie zaistnienia konkretnego zdarzenia, zazwyczaj mającego postać przestępstwa lub wykroczenia. Jednak poza wskazanymi podstawowymi zadaniami policja wykonuje również wiele innych np. ukierunkowanych na zapobieganie lub zwalczanie skutków klęsk żywiołowych (powodzie, pożary itp.).”¹⁷

Rola, zakres i funkcje policji zależą zdaniem L. Zachera od politycznego kształtu społeczeństwa polskiego. Funkcje policji w naszym kraju powinny sprowadzać się do tego, że:

- policja nie powinna spełniać funkcji ochrony władzy politycznej, ale dominować powinna ochrona bezpieczeństwa obywateli;
- policja powinna być rozsądnie zdecentralizowana;
- policja powinna strzec bezpieczeństwa obywateli, a nie nadzorować ich zachowania;
- funkcjonowanie policji musi być ściśle związane z wymiarem sprawiedliwości i przestrzeganiem praworządności.¹⁸

W Deklaracji o Policji rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Rady Europy, jak pisze W. Kubiaczyk uznano, że: „policja odgrywa podstawową rolę w istnieniu pokojowego społeczeństwa korzystającego z dobrodziejstw porządku i bezpieczeństwa publicznego. Służebną funkcję policji podkreślono

¹⁶ Dz. U. z 1990 r., nr 30 poz. 179

¹⁷ J. Ziółkowski, Samorząd-Policja. Warszawa 1999, s. 19

¹⁸ L. Zacher, Policja, „Przegląd Policyjny”. Warszawa 2006, nr 1, s.5

też w Ustawie o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, w której czytamy: „tworzy się policję jako umundurowaną i uzbrojoną formację służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.” Takie ujęcie roli i funkcji policji odpowiada przyjętemu w świecie demokratycznym modelowi służby publicznej.”¹⁹

Policja w państwie demokratycznym przestaje być formacją wyłącznie militarną i realizującą wyłącznie zadania państwa. Choć jest formacją państwową, służy społeczeństwu, wszystkim ludziom, a nie tylko władzy.²⁰

Zdaniem J. Aldersona społeczeństwo oczekuje od policji nie tylko skuteczności, ale także profesjonalizmu. W pojęciu profesjonalizm, obok fachowości mieści się również rzetelność i etyka zawodowa. Funkcjonariusze porządku prawnego w toku wykonywanych swoich obowiązków szanują i chronią godność wszystkich ludzi oraz przestrzegają ich praw i dbają o nie.²¹

W świetle obowiązującego prawa możemy wyróżnić trzy płaszczyzny, na których przewijają się wzajemne powiązania między funkcjami policji a ochroną praw człowieka. Pierwsza z nich wynika z założenia, że policja występuje w roli bezpośredniego strażnika praw i wolności ludzkich, chroniąc je przed wszelkimi zagrożeniami i naruszeniami. Wynika z tego obowiązek znajomości przez policjantów podstawowych praw i wolności ludzkich, które powinni chronić i których poszanowanie powinni zapewnić. Druga płaszczyzna łączy się z obowiązkiem przestrzegania przez funkcjonariuszy policji w ich konkretnych działaniach podstawowych praw i wolności zagwarantowanych jednostkom ludzkim w przepisach międzynarodowych i krajowych. Występujące w związku z tym ograniczenia swobody i dowolności w działaniu policji mają największe znaczenie, zarówno z jednostkowego, jak i społecznego punktu widzenia. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają reguły etyczne określające zasady postępowania funkcjonariuszy policji, zapewniających respektowanie praw i wolności ludzkich. Wreszcie trzecia płaszczyzna związków między

¹⁹ W. Kubiaczyk, Prawo o policji, Gdańsk 1996, s. 9

²⁰ Tamże, s. 10

²¹ J. Alderson, Policjant w państwie prawa, Legionowo 1994, s. 17

działalnością policji a ochroną praw człowieka wskazuje na to, że funkcjonariusze policji mogą i powinni być traktowani jako beneficjariusze tej ochrony.²² Jest oczywistym, że policjanci by stać się rzeczywistymi strażnikami praw człowieka, i aby je przestrzegali w pracy sami muszą mieć zagwarantowaną ochronę własnych uprawnień.

1.3 Etyka zawodu policjanta

Pojęcie etyki jako tzw. filozofii praktycznej jak piszą P. Vardy i P. Grosch zostało po raz pierwszy użyte przez Arystotelesa. Jedną z pierwszych definicji tej dyscypliny przekazał Diogenes Laertios w III wieku naszej ery. W dziele: „Żywoty i poglądy słynnych filozofów” pisał, że etyka traktuje o tym jak należy żyć i co jest ważne dla człowieka, a etycy to ci, którzy zajmują się obyczajami i moralnością.²³

Podobnie jak wiele słów w użyciu powszechnym, tak też termin etyka ma bardzo zróżnicowane znaczenie. W jednym z najczęstszych użyć jak twierdzi R. Popkin odnosi się ono do kodeksu lub zestawu zasad ludzkiego życia. Tak też mówimy np. o etyce lekarskiej i rozumiemy przez to kodeks regulujący zachowanie lekarzy wobec pacjentów i między sobą.²⁴

Etyka zawodowa odpowiada na pytanie: Jak z punktu widzenia moralności powinni, a jak nie powinni zachowywać się przedstawiciele danego zawodu. Inaczej jest z tą częścią ogólnych norm moralnych, która dotyczy wykonywania danego zawodu. Dentologia – zbiór przepisów, nakazów i zakazów regulujących postępowanie człowieka w jakiejś dziedzinie. Kodeks dentologiczny to często spisany, uporządkowany logicznie zespół norm dotyczących danego zawodu.²⁵

Zasadność tworzenia kodeksów dentologicznych i etyki zawodowej w ogóle, występuje przede wszystkim w odniesieniu do tych profesji (służb), których przedstawiciele mają do czynienia ze szczególnie cennymi wartościami ludzkimi. Do takich zawodów niewątpliwie zaliczany jest zawód policjanta od przedstawicieli, którego wymaga się nie tylko profesjonalizmu,

²² Tamże, s. 18

²³ P. Vardy, P. Grosch, Etyka, Poznań 1995, s. 11

²⁴ R. Popkin, Filozofia, Poznań 1994, s. 5

²⁵ C. Purowski, Dylematy moralno etyczne w pracy policjanta, Słupsk 1998, s. 8

ale i wysoce moralnej postawy. Jak stwierdził Bertrand Russell „wszystkie organizacje mają dekalog moralny – nawet załoga pirackiego okrętu”. Od policji, której społeczeństwo powierza ochronę najcenniejszych dóbr tym bardziej należy tego oczekiwać.²⁶

Formacje spełniające funkcje współczesnej policji pojawiły się wprawdzie u zarania rozwoju społeczeństw, jednakże w rozumieniu dosłownym ukształtowały się dopiero w XIX wieku. Normy moralne postępowania policjanta są więc stosunkowo świeże i wciąż jeszcze podlegają procesowi kształtowania, nie rzadko pojawiają się trudności z ich specyfikowaniem.

W Polsce zjawisko to występuje bardzo wyraziście, szczególnie zważywszy na brak bezpośredniej jednoznacznej więzi bądź ciągłości historycznej z Policją Państwową lub służbami PRL.²⁷

Jak pisze M. Michałak lektura kodeksu policjanta okresu międzywojennego w 1932 roku w gazecie „Na posterunku” przywołuje pamięć podobnych uregulowań wojskowych. Obfituje też w archaizmy. Zasady te jednak w większości są aktualne również obecnie. Oto niektóre z nich:

- kierowanie się honorem i dobrem ojczyzny;
- bycie godnym noszenia broni;
- zachowanie powagi i człowieczeństwa wobec przestępstwa;
- odwaga;
- sumienność;
- ostrożność;
- prawdomówność;
- lojalność wobec przełożonych;
- wystrzeganie się korupcji;
- powstrzymanie się od pijaństwa;
- dyskrecja;
- bezwzględność dla wrogów ojczyzny;
- pogarda dla pochlebców.²⁸

²⁶ Tamże, s. 9

²⁷ A. Abramski, S. Sagan, Wybrane problemy etyczne zawodu policjanta, Katowice 1992, s. 18

²⁸ M. Michałak, Podstawowe zagadnienia komunikacji społecznej, Piła 2000, s. 78

Wyraźnie widoczny jest brak jednoznacznego artykułowania praw człowieka, dbałość o nie jest bowiem znakiem czasów obecnych.²⁹

Także z wprowadzonych w 1985 roku „Zasad etyki i obyczajów funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej PRL” można by wybrać te, które byłyby aktualne w demokratycznym państwie prawa: więź ze społeczeństwem, praworządność, szacunek dla ludzi, wrażliwość na krzywdę, opiekuńczość, ofiarność, odwagę.³⁰

Utworzona w 1990 roku Policja nie zamierzała się odwoływać do wcześniej utworzonych wzorów. Odpowiadając na środowiskowe zapotrzebowanie dokonano prób systematyzacji i projektów kodyfikacji postulatów moralnych polskiej Policji.

J. Czerniakiewicz sformułował osiem zasad adresowanych do policjantów:

- zasada zgodności wszelkiej działalności z prawem i prawdą;
- zasada poszanowania godności i troskliwości o uczestników postępowania karnego;
- zasada lojalności i informacji prawnej wobec uczestników postępowania karnego;
- zasada dostosowania środków i metod w dolegliwych procedurach karnych do poziomu niezbędnej konieczności;
- zasada uczciwości wobec uczestników postępowania karnego;
- zasada niedopuszczalności utrzymywania w błędzie uczestników postępowania;
- zasada humanitarnej pomocy pokrzywdzonemu i podejrzanemu;
- zasada zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom postępowania karnego.³¹

Opracowano również katalog zasad moralnych, którymi powinien kierować się policjant. A. Pawłowski przedstawił uporządkowany katalog zasad moralnych adresowanych do policjanta:

Policjant a prawo:

- 1) Jesteś sługą prawa:

²⁹ Tamże, s. 78

³⁰ Tamże, s. 79

³¹ J. Czerniakiewicz, O moralności Policji, Szczytno 1994, s. 26

- znasz prawo;
 - przestrzegasz prawa;
 - czuwasz nad przestrzeganiem prawa przez innych;
 - upowszechniasz prawo.
- 2) Musisz być nieprzekupny.
 - 3) Obowiązuje ciebie ochrona współobywateli przed zamachami na ich życie, zdrowie i mienie.
 - 4) Uprawnienia policjanta nie stawiają go przed prawem.
 - 5) Nie używaj więcej siły niż to konieczne.
 - 6) Stosuj uprawnienia policjanta z wyczuciem sytuacji;

Policjant a społeczeństwo:

- 1) Jesteś sługą państwa i jego obywateli.
- 2) Szanuj godność osobistą obywateli niezależnie od ich pozycji społecznej, rasy czy wyznania.³²

Przy tworzeniu ostatecznego projektu zasad etyki zawodowej współczesnego polskiego policjanta odwoływano się głównie do pojęcia przyrodzonej i niezbywalnej godności ludzkiej jako naczelnego dobra podkreślając służebną rolę Policji. Brano także pod uwagę prawo międzynarodowe w tym deklaracje i rezolucje Rady Europy i Organizacji Narodów Zjednoczonych.³³

W dniu 14 lipca 1999 roku wprowadzono w życie Decyzję Komendanta Głównego Policji w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”. W komentarzu do tej decyzji zapisano, iż: zawód policjanta jest szczególnie doniosły społecznie, co wymaga od każdego funkcjonariusza rzetelności oraz nieprzeciętnych kwalifikacji zawodowych i moralnych. Dlatego przestrzeganie poniższych zasad powinno być sprawą honoru każdego policjanta:

- 1) Zasada poszanowania godności i praw każdego człowieka.
- 2) Zasada lojalności wobec Rzeczypospolitej Polskiej i jej Konstytucyjnych Organów.
- 3) Zasada szacunku dla społeczeństwa – jego symboli, języka, zwyczajów i tradycji.

³² A. Pawłowski, Zasady etyki zawodowej policjanta, Szczytno 1994, s. 81

³³ M. Michałak, op. cit., s. 81

- 4) Zasada sumiennego i rzetelnego wypełniania obowiązków nałożonych przez prawo, a szczególnie bezwzględnego zwalczania przestępczości.
- 5) Zasada bezstronności, a zwłaszcza postępowania bez jakichkolwiek uprzedzeń rasowych, narodowościowych, wyznaniowych, politycznych bądź światopoglądowych.
- 6) Zasada stosowania siły i innych środków przymusu bezpośredniego ściśle w granicach wyznaczonych prawem i zgodnie z zasadami humanitaryzmu.
- 7) Zasada uczciwości, szczególnie zaś bezwzględnego wystrzegania się korupcji.
- 8) Zasada wykonywania wydanych przez przełożonych rozkazów i poleceń służbowych z wyjątkiem tych, które są sprzeczne z prawem.
- 9) Zasada utrzymania relacji służbowych w duchu wzajemnego poszanowania.
- 10) Zasada zachowania w dyskrekcji informacji mogących zaszkodzić dobru służby lub dobremu imieniu innych osób.
- 11) Zasada życzliwej pomocy wszystkim tym, którzy jej potrzebują z racji przyrodzonej godności i przysługujących im praw.³⁴

Podsumowując należy stwierdzić, że poszanowanie zasad etyki ma ogromne znaczenie dla sprawności i skuteczności działania policji. Jest to szczególnie ważne w państwie demokratycznym, w którym u podstaw tworzenia policji tkwi idea służby społeczeństwu i prawu. Etyka udziela systemowi ochrony praw człowieka legitymacji stanowiąc spoiwo tego systemu.

1.4 Rola Policji w środowisku lokalnym

W obowiązującej ustawie o Policji jak pisze T. Frączek czytamy, że: „do podstawowych zadań organów bezpieczeństwa należy inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i społecznymi. Wynika z tego, że rola Policji

³⁴ Komendant Główny Policji, Decyzja nr 121/99 z 14 lipca 1999, O zasadach etyki zawodowej policjanta.

w zakresie przeciwdziałania przestępczości powinna sprowadzać się do inspirowania różnych podmiotów oraz społeczeństwa w celu podejmowania kompleksowych działań ochronnych, uniemożliwiających lub utrudniających popełnianie przestępstw. Współdziałanie społeczeństwa z policją stanowi więc podstawę jej prawidłowego funkcjonowania bez którego nie będzie w stanie wypełnić tej funkcji.”³⁵

Współpracę obywateli z policją w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości uznać można za charakterystyczną cechę społeczeństwa obywatelskiego. Istotne stają się relacje między policją i społeczeństwem. Odgrywają podstawową rolę dla kontroli przestępczości a tym samym skutecznej realizacji ustawowych zadań policji.³⁶

Zdaniem A. Piekarskiego zmienia się obraz policjanta. Przenoszone są akcenty z funkcji represyjnej bardziej w stronę opiekuńczej. Policjant ma stać się aktywnym i samodzielnym pośrednikiem między państwem a obywatelami. W tej sytuacji zobowiązany jest starać się o akceptację społeczną, posiadanie prestiżu, stanowi to warunek konieczny realizacji takiej roli. Występuje on zatem w roli przedstawiciela specyficznego zawodu o charakterze społecznym, wypełnionego treścią publicznego posłannictwa.³⁷

Spółczesność jest zgodna, że funkcjonariusz powinien gwarantować obywatelowi poczucie bezpieczeństwa i chronić porządek publiczny. Rozbieżność w poglądach pojawia się co do modelu, to znaczy czy ma być on reprezentantem instytucji użyteczności publicznej, czy organem władzy. Zwolennicy pierwszego wariantu to osoby z wyższym wykształceniem z dużych aglomeracji. Ich oczekiwania to policjant przynoszący swym funkcjonowaniem zadowolenie, zaufanie, bezpieczeństwo i wygodę obywateli. Drugi wariant popierają przedstawiciele mniejszych środowisk o niższym poziomie wykształcenia. Ich oczekiwania to policjant pilnujący przestrzegania ładu publicznego i norm społecznych, instrument panowania państwa i dyscyplinowania obywateli. W modelu policjanta użyteczności publicznej wysoka rangę uzyskuje kultura osobista policjanta oraz umiejętności

³⁵ T. Frączek, Zasady dobrego wychowania policjanta, Szczytno 1997, s. 2

³⁶ Tamże, s. 3

³⁷ A. Piekarski, Integracja społeczna, Legionowo 1999, s. 7

interpersonalne w kontakcie ze środowiskiem. Przy drugim rozwiązaniu ma budzić respekt, szacunek, posiadać wysoki prestiż społeczny.³⁸

Przenoszenie akcentów (funkcji represyjnej) policji w kierunku funkcji usługowej „opiekuńczej” otrzymuje wsparcie w nowej idei, która brzmi: policja i społeczności lokalne muszą wspólnie zapobiegać przestępczości. Idea ta daje szereg możliwości. Na podstawie najnowszych analiz W. Kubiacyk uważa, że do cech stałych tej idei zalicza się:

- konsultacje, polegające na prowadzeniu systematycznych badań na temat potrzeb mieszkańców w zakresie poprawy bezpieczeństwa oraz związanych z tym oczekiwań wobec policji;
- adaptacja, rozumiana jako zmiana dowodzenia w taki sposób aby w małych lokalnych jednostkach policji możliwe było zdecydowanie o przesuwaniu sił i środków w celu zaspokojenia specyficznych potrzeb poszczególnych rejonów;
- mobilizacja, polegająca na aktywnym zaangażowaniu ludzi i instytucji spoza policji w rozwiązywanie problemów związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa;
- rozwiązywanie problemów, tj. eliminowanie warunków, które wywołują przestępczość i strach a w konsekwencji prewencja na lokalnym poziomie, skoncentrowana na warunkach powstawania przestępstw.³⁹

Zgodnie z tą ideą policjant w swojej misji widzieć powinien służbę jako obronę prawa, bezstronnie i stanowczo zapobiegać przestępstwom, ścigać i oddawać w ręce sprawiedliwości tych, którzy łamią prawo, zapewniać porządek publiczny, chronić społeczności lokalne, pomagać im utrzymywać się w stanie wolnym od strachu i obaw oraz być widzianym w trakcie tych działań. Musi być taktowny i cierpliwy, działając bez strachu, stronnictwa i uprzedzeń wobec praw innych osób. Profesjonalny i powściągliwy w obliczu przemocy i stosować taki przymus jaki jest konieczny dla wypełnienia prawnego obowiązku. Winien działać na rzecz zmniejszenia lęków społeczeństwa i o ile to możliwe odzwierciedlać jego priorytety

³⁸ J. Czapska, J. Wójcikiewicz, *Policja w społeczeństwie obywatelskim*, Kraków 1999, s. 37

³⁹ W. Kubiacyk, *Podstawowe zagadnienia komunikacji społecznej*, Piła 2000, s. 60

w podejmowanych przez siebie działaniach. Na uzasadnioną krytykę musi reagować z wolą dokonania zmian.⁴⁰

Tradycyjne wykonywanie funkcji policyjnych jak pisze T. Bielska ma ograniczony wpływ na przestępczość, ale jest mocno utrwalone w społecznej świadomości. Nowa filozofia sprawowania funkcji stanowi przesunięcie akcentu od skoncentrowania zainteresowania wyłącznie na osobach naruszających prawo ku pracy wśród praworządnych obywateli. Poparcie lokalnego społeczeństwa konieczne dla skutecznego działania organów ścigania, zależy w dużej mierze od uczciwości i podejmowanych przez policjantów decyzji, a także od charakteru bezpośrednich kontaktów pomiędzy obywatelami a funkcjonariuszami. Policja w relacji z obywatelami powinna być bardziej przyjazna nie tracąc przy tym swojego autorytetu.⁴¹

Odpowiedni stosunek funkcjonariusza do obywateli społeczności lokalnej gwarantujący pozytywną ocenę, a co za tym idzie zmniejszenie lęku obywatela wiąże się z jego kulturą. Podczas kontaktu z obywatelami liczą się nie tylko cechy zewnętrzne ale również postępowanie. Zależy ono od kultury funkcjonariusza jego charakteru i usposobienia. Właściwą cechą funkcjonariusza jest skromność. Zbyt duża pewność siebie, buńczuczność, niczym nie uzasadniona agresja, pyszałkowatość nie służą dobrze interesowi policyjnemu.⁴²

Zdaniem A. Piekarskiego: „wśród najważniejszych barier zaangażowania społeczeństwa lokalnego w zapobieganie przestępczości, obok utrwalonych przekonań na temat podziału zadań w państwie, znajduje się także brak wiedzy i niewiara w skuteczność działań prewencyjnych. Ponadto istotne jest również niewłaściwe zachowanie się policjanta. Społeczeństwo jest wrażliwe na przypadki przekraczania uprawnień przez policję. Przypadek, gdy policjant narusza prawo jest zauważony, nagłościony i komentowany. Policjant nie może się dziwić, że zachowanie naganne czy niezgodne z prawem staje się szybko wiedzą publiczną. Takie zachowania prowadzą do pogorszenia wizerunku policji w oczach społeczeństwa. Krytykę działań policji nie należy traktować jako atak na policjantów lecz jako dowód

⁴⁰ Tamże, s. 61

⁴¹ T. Bielska, Wsparcie psychologiczne udzielane przez policjanta, "Policyjny biuletyn szkoleniowy", nr 4, 1997, s. 4

⁴² Tamże, s. 5

na to, że społeczeństwo przywiązuje szczególną wagę do wysokiego poziomu funkcjonowania tej instytucji.”⁴³

Łącznikiem pomiędzy społeczeństwem lokalnym a policją jest dzielnicowy. P. Pytlakowski pisze, że: „zapotrzebowanie na dzielnicowych w skali kraju szacuje się na około 13 tysięcy. Przyjmuje się, że jeden policjant pierwszego kontaktu powinien przypadać na 3 tysiące mieszkańców. Dzielnicowi policjanci powinni wraz z mieszkańcami swoich rewirów określać wszystkie punkty zapalne i natychmiast reagować na sygnały o zagrożeniach. Jeżeli w jakimś zaułku czy na klatce schodowej gromadzą się podejrzani osobnicy to właśnie zadaniem dzielnicowego jest szybka interwencja.⁴⁴ Jeżeli w konkretnym miejscu osiedlowej uliczki często okradane są auta to dzielnicowy powinien zadbać aby pojawiły się tam policyjne patrole.

Obecnie w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie oraz w Szkole Policji w Słupsku szkoli się dzielnicowych według programów nauczania stosowanych przez Policję zachodnie. Oprócz teorii są tam zajęcia praktyczne. W ubiegłych latach działało w Polsce 1268 różnych programów profilaktycznych inspirowanych przez Policję. Wszystkie zakładały współdziałanie samorządów i lokalnej społeczności. Akcje „Bezpieczne Miasto”, „Mój Dzielnicowy” realizują wszystkie Komendy Wojewódzkie w kraju.⁴⁵ Zgodnie z nową ideą policjant w swojej misji widzieć powinien służbę jako obronę prawa. Powinien chronić społeczności lokalne, pomagać im i utrzymywać w stanie wolnym od strachu i obaw.

Ogółem w Policji po pierwszym styczniu 1999 roku funkcjonuje 16 Komend Wojewódzkich i Komenda Stołeczna Policji na prawach Komendy Wojewódzkiej, 60 Komend Miejskich i 268 Komend Powiatowych.⁴⁶ Założenia organizacyjne policji najlepiej obrazują zasady praworządności, hierarchicznego podporządkowania, oparcia ogólnej struktury organizacyjnej na podziale terytorialnym państwa.

⁴³ A. Piekarski, op. cit. 11

⁴⁴ P. Pytlakowski, Policjant na każdym rogu, „Polityka”. Warszawa 2003, nr 7, s. 28

⁴⁵ J. Michna, Policja Obywatelska, „Przegląd Policyjny”. Warszawa 1998, nr 7, s. 3

⁴⁶ J. Ziółkowski, op. cit., s. 24

1.5 Budowanie wizerunku w nowoczesnej instytucji

Tworzeniem wizerunku, działaniami mającymi na celu jego zmianę lub umocnienie zajmuje się dyscyplina zwana z języka angielskiego public relations. Często używa się jedynie skrótu od pierwszych liter wyrazu – PR. Zdaniem W. Budzyńskiego większość opracowań nie podaje ogólnej i zwięzłej definicji tej dyscypliny. Istnieje bardzo dużo definicji, które i tak nie satysfakcjonują większości osób zajmujących się problematyką PR.⁴⁷

Specjaliści Międzynarodowego Stowarzyszenia Public Relations stworzyli jedną z definicji, która dość przejrzysto ujmuje całość problemu. Można powiedzieć, że „Public Relations jest funkcją zarządzania o ciągłym i planowym charakterze, dzięki której organizacja pozyskuje i podtrzymuje zrozumienie, sympatię i poparcie tych, którymi jest zainteresowana obecnie lub może być zainteresowana w przyszłości – poprzez badanie ich opinii o organizacji, w celu maksymalnego dostosowania do nich swoistych celów i swojej działalności, aby osiągnąć – poprzez planowe, szerokie rozpowszechnianie informacji – lepszą współpracę ze społeczeństwem oraz skutecznie realizować swoje interesy.”⁴⁸ Jest to działanie niezmiernie mozolne i czasochłonne. Pozytywny wizerunek i korzystna reputacja stanowią niepodważalny kapitał każdej organizacji.

Działania PR są niezmiernie szerokie i dysponują ogromnym wachlarzem metod i technik. Ich celem jest:

- ustanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między daną organizacją, a jej otoczeniem;
- przekonanie otoczenia, że organizacja zasługuje na dobrą opinię;
- przystosowanie się organizacji do środowiska;
- polepszenie społecznego stosunku do organizacji;
- pozyskanie przychylności opinii społecznej;
- stworzenie atmosfery zaufania do przedsiębiorstwa;
- ukształtowanie poparcia społecznego dla organizacji.

⁴⁷ W. Budzyński, Public relations – zarządzanie reputacją firmy. Warszawa 1998, s. 9

⁴⁸ Tamże, s. 9, cyt. za. S. Cutlip, A. Center, Effective Public Relations, 1978, s. 15

To właśnie osiągnięcie celów w tych kierunkach działania owocować będzie stworzeniem pozytywnego wizerunku danej instytucji. Dalsze prawidłowe zarządzanie tym wizerunkiem spowoduje jego przekształcenie w reputację o pozytywnym tego słowa znaczeniu.⁴⁹

Generalnie można powiedzieć o dwóch aspektach działania PR. Każda organizacja czy instytucja działa w pewnym otoczeniu. Oddziaływanie na to otoczenie, wpływanie na nie można określić jako działania zewnętrzne PR. Działania te muszą mieć charakter planowy i ciągły. Najistotniejszą formą jest chyba współpraca ze środkami masowego przekazu. Przekaz informacji o firmie odbywać się może również za pomocą radia czy telewizji. Mówiąc o mediach i prowadzonych za ich pomocą działaniach nie można zapomnieć o rzeczniku prasowym. Wiadomo przecież, że to właśnie ta osoba jest w firmie głównie odpowiedzialna za kontakty z mediami. Ma ona ogromny wpływ na budowanie wizerunku. Rzecznik prasowy – z osoby zwykle do bicia w sytuacji, gdy pracodawca nie chce mieć z mediami do czynienia, przekształca się w istotny instrument kształtowania wizerunku tegoż pracodawcy. Niezależnie od tego czy zatrudnia go premier rządu czy prywatny przedsiębiorca, ma on do wykonania zadanie niewdzięczne (wy tłumaczyć i zatuszować potknięcia), jak i wdzięczne (ukształtować medialny wizerunek niekiedy od początku). To on buduje zaufanie, wskazuje efekty pracy, tłumaczy problemy.⁵⁰

Wizerunek firmy buduje się również tzw. systemem identyfikacji wizualnej. Obejmuje on nazwę firmy, logo, liternictwo stosowane w nazwie firmy, kolory i papiery firmowe, formy plastyczne, budynki i ich wyposażenie, a także stroje i sposoby kontaktowania się pracowników z osobami z poza firmy.⁵¹

Działania zewnętrzne nie kończą się jednak na przedstawionych powyżej. Zaliczyć tu jeszcze można takie formy jak działalność wydawnicza przez wydawanie różnego rodzaju broszur, folderów, ulotek czy kalendarzy

⁴⁹ Tamże, s. 10

⁵⁰ E. Nowińska, Rzecznik prasowy w świetle postanowień regulujących działalność mediów. Warszawa 2000, s. 277

⁵¹ J. Altkorn, Wizerunek firmy jako marka, „Marketing w praktyce”. Warszawa 1996, nr 4, s. 5

z emblematami firmowymi oraz wiele innych gadżetów. Tu największą przeszkodą są chyba uwarunkowania finansowe.⁵²

Obok działań zewnętrznych, można także wyróżnić działania wewnętrzne PR. Także one powinny mieć charakter planowy i ciągły. Największą uwagę powinny one skupiać na pracownikach. Posiadają one kilka celów, które można określić jako strategiczne, mające największą wagę. Działania te powinny dążyć do tego, aby każdy pracownik w pełni się identyfikował z firmą. Należy również dążyć do stworzenia atmosfery wspólnej odpowiedzialności wszystkich pracowników za obecny i przyszły los firmy. Wiadomo jest, że pracownik identyfikujący się z firmą i zajmowanym stanowiskiem pracuje najlepiej jak może. Prawidłowe działania wewnętrzne PR mogą owocować dalszym wzrostem efektywności całej załogi.⁵³

Ważnym elementem takich działań budujących wizerunek wewnętrzny jest oddziaływanie na każdego pracownika osobno. W procesie oddziaływania na pracownika firmy należy uwzględnić przede wszystkim jego potrzeby socjalne. W grupie tych potrzeb można wymienić:

- przynależność do określonej grupy społecznej;
- osiągnięcie wartościowych celów;
- zaspokajanie własnej ambicji;
- bycie akceptowanym przez innych;
- bezpieczeństwo;
- twórczą realizację.⁵⁴

Trudno sobie wyobrazić równie wytarte i oczywiste stwierdzenie jak to, że naczelne kierownictwo musi stale czuwać nad realizacją strategii, wykazywać troskę i zainteresowanie każdym aspektem jej praktycznej realizacji. Powód jest prosty – ludzie w firmach mają oczy i uszy. Jeżeli nie widzą jednoznacznego zainteresowania zarządu realizacją strategii, to jest dla nich oczywiste, że strategia nie jest ważna.⁵⁵

Zaangażowanie kadry w proces działań PR wewnątrz firmy może dodatkowo owocować wytworzeniem się pozytywnych relacji na gruncie pracodawca – pracownik. Relacje te mają kilka bardzo charakterystycznych

⁵² Tamże, s. 6

⁵³ W. Budzyński, Public relations – zarządzanie reputacją firmy, s. 80

⁵⁴ Tamże, s. 81

⁵⁵ K. Oblój, Strategia sukcesu firmy. Warszawa 1998, s. 73

cech, które na dłuższą metę mogą przynieść jedynie korzyści w relacjach na tej płaszczyźnie. Należą do nich poczucie pewności i zaufania, satysfakcjonująca pozycja pracownika, wiara w sukces wspólnego działania, perspektywa kontynuacji pracy w firmie.⁵⁶

Wizerunek wymaga stałej modyfikacji, na obecne potrzeby danego środowiska, ale także dlatego, że po prostu uległ on procesowi „starzenia się”. Kiedy otoczenie nie ma tendencji do częstszych zmian i jest w miarę stabilne sam wizerunek lub jego elementy nabierają właściwości jak „stare wino”.⁵⁷ Odpowiednie zarządzanie posiadanym wizerunkiem jest niezmiernie istotne dla każdej instytucji czy firmy.

⁵⁶ W. Budzyński, *Public relations ...*, op. cit., s. 82

⁵⁷ J. Altkorn, *Wizerunek firmy jako marka ...*, op. cit., s. 8

ROZDZIAŁ II

2.1 Program prewencyjny Bezpieczna Warmia i Mazury

Stara zasada „*lepiej zapobiegać niż leczyć*” znalazła zastosowanie także w działaniach policji. Pomysły na pierwsze programy prewencyjne zaczerpnięto z Anglii, dostosowano je do lokalnych potrzeb i stopniowo wprowadzano w życie, integrując społeczności i zachęcając je do współpracy z policją.

Każdy program prewencyjny skierowany jest do innej grupy społecznej. Jest to o tyle istotne, że daje poszczególnym społecznościom poczucie, iż ktoś rozumie ich problemy i chce im pomóc.

W województwie warmińsko – mazurskim działa program prewencyjny „*Bezpieczna Warmia i Mazury*”, który skierowany jest do mieszkańców całego województwa.

CEL STRATEGINY PROGRAMU

- Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie województwa warmińsko – mazurskiego oraz poprawa poczucia bezpieczeństwa wśród jego mieszkańców.

Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego to podstawowy cel działania Policji. Z realizacją tego celu nierozdzielnie wiąże się poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców w regionie wobec których Policja naszego garnizonu pełni służebną rolę. Stan bezpieczeństwa mierzony

poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców jest niezwykle istotny w realizacji programów prewencyjnych. W przypadku działań tego rodzaju społeczna ocena poczynań jest podstawowym miernikiem ich powodzenia, bądź niepowodzenia.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

- Aktywizacja społeczności lokalnych do działań na rzecz bezpieczeństwa we własnym otoczeniu.
- Zmniejszenie zagrożenia przestępczością i wykroczeniami na terenie województwa warmińsko – mazurskiego.
- Wzrost społecznej świadomości o istniejących zagrożeniach i wiedzy nt. skutecznych możliwości przeciwdziałania im.
- Stworzenie sieci partnerskich do współpracy w ramach działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego na szczeblu ogólnowojewódzkim i lokalnym.

SFERY DZIAŁANIA

- Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży na terenie placówek oświatowych.
- Bezpieczeństwo w miejscach publicznych.
- Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania.

ZADANIA

Zadania związane z realizacją realizowane są równolegle w trzech płaszczyznach odpowiadających poszczególnym sferom działania.

❖ Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży na terenie placówek oświatowych:

- kształtowanie wśród dzieci i młodzieży właściwych postaw wobec własnego bezpieczeństwa,

- określenie rozmiarów istniejących w województwie zagrożeń związanych z przestępczością i demoralizacją nieletnich oraz zagrożeniem bezpieczeństwa i porządku na terenie placówek oświatowych,
- wzrost poziomu wiedzy nauczycieli, rodziców i uczniów nt. istniejących zagrożeń i sposobów radzenia sobie z nimi,
- wypracowanie wspólnych procedur, form i metod postępowania dla nauczycieli i pedagogów w ramach przeciwdziałania zagrożeniom i reagowania na naruszenia prawa i przejawy demoralizacji nieletnich,
- bieżąca współpraca pomiędzy dyrekcją i pracownikami placówek oświatowych oraz właściwymi miejscowo komendantami miejskimi/powiatowymi,
- ograniczenie rozmiarów zjawiska patologicznych i przestępstw w placówkach oświatowych oraz rozmiarów przestępczości i demoralizacji nieletnich,
- zmniejszenie rozmiarów przestępczości, której ofiarami są osoby nieletnie (przemoc, wykorzystywanie seksualne i inne).

❖ **Bezpieczeństwo w miejscach publicznych:**

- zapewnienie wzrostu poczucia bezpieczeństwa wśród osób podróżujących środkami publicznej komunikacji (kolej, transport autobusowy, komunikacja miejska, taksówki) i zmniejszenie zagrożenia czynami zabronionymi,
- poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w drodze do szkoły i miejsc wypoczynku,
- aktywizacja lokalnych władz i gospodarzy obiektów stanowiących miejsca publiczne w celu podjęcia działań na rzecz bezpieczeństwa osób tam przebywających (monitoring, patrole obywatelskie itp.) oraz współdziałania na rzecz bezpieczeństwa tych osób właściwymi miejscowo jednostkami Policji (szkolenia, komunikaty ostrzegające przed zagrożeniami),

- nawiązywanie i realizowanie współpracy z mediami w celu rozpropagowania treści związanych z realizacją zadań w omawianej sferze.

❖ **Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania:**

- zmniejszenie ilości przestępstw i wykroczeń na terenie osiedli mieszkaniowych (w szczególności czynów zabronionych uznanych za najbardziej zagrożone w świetle społecznych ocen i policyjnych statystyk),
- podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie rozpoznawania i unikania zagrożeń oraz istniejących możliwości własnego im przeciwdziałania,
- organizacja i aktywizacja lokalnych społeczności w celu wspólnej ochrony własnego mienia i zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w okolicy własnego miejsca zamieszkania,
- organizowanie i aktywizowanie instytucji poza policyjnych na rzecz bezpieczeństwa na terenie osiedli,
- tworzenie infrastruktury technicznej sprzyjającej poprawie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU W POSZCZEGÓLNYCH SFERACH

2.1.1 Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży na terenie placówek oświatowych.

2.1.1.1 Bezpiecznie z Sierżantem Bobrem.

Adresatem projektu są uczniowie klas pierwszych szkół Olsztyna i powiatu olsztyńskiego, z którymi co miesiąc spotyka się policjant omawiając poszczególne tematy. Celem głównym projektu jest poprawa bezpieczeństwa dzieci.

Cele pośrednie:

- zapoznanie dzieci z zasadami bezpiecznego zachowania się w sytuacjach, w jakich mogą się znaleźć,
- przekazanie dzieciom informacji o podstawowych zagrożeniach, z jakimi mogą się spotkać, sposoby ich unikania i przeciwdziałania im,
- poprawa wizerunku Policji,
- przybliżenie dzieciom informacji nt. pracy Policji i jej roli w społeczeństwie,
- przyswojenie przez dzieci właściwych postaw życiowych, polegających na przestrzeganiu obowiązujących zasad zachowania się i dbaniu o porządek oraz bezpieczeństwo własne i innych osób.

2.1.1.2 Redukcja strachu przed staniem się ofiarą przemocy rówieśniczej i wykorzystania seksualnego na terenie szkół i placówek oświatowych.

Projekt skierowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych, nauczycieli oraz rodziców. Cel główny to ograniczenie zjawiska przemocy rówieśniczej i wykorzystywania seksualnego w szkołach gimnazjalnych oraz aktywizacja środowiska do przeciwdziałania przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Cele pośrednie:

- wzmożenie nadzoru i kontroli zachowań młodzieży,
- edukacja rodziców, nauczycieli, uczniów z zakresu bezpiecznych zachowań,
- stworzenie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego,
- minimalizacja zagrożeń w obrębie szkoły,
- wzrost poziomu wiedzy oraz umiejętności nauczycieli i rodziców w zakresie pracy profilaktyczno – wychowawczej,
- uruchomienie społecznej debaty dotyczącej zjawiska przemocy.

2.1.1.3 Bezpieczna szkoła.

Program mający na celu ograniczenie zjawiska demoralizacji i patologii społecznej wśród nieletnich. Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizowaniu się nieletnich, ograniczenie zjawiska przemocy na terenie szkół, przeciwdziałanie zagrożeniom ze strony grup nieformalnych i sekt religijnych.

2.1.1.4 Bezpieczne wakacje.

**Policja Warmii i Mazur
życzy
BEZPIECZNEGO
PLĄŻOWANIA**

PAMIĘTAJ!!! Z WODĄ NIE MA ŻARTÓW.

Korzystaj ze strzeżonego kąpieliska, na niestrzeżonej plaży nikt nie usłyszy Twojego wołania o pomoc.
Zawsze pilnuj swojego dziecka podczas pobytu na plaży.

CZŁOWIEK NIE KOREK. PO ALKOHOLU TONIE.

Przed wypłynięciem łódki lub kajakiem załóż kapok.
Nie skacz do wody, której nie znasz. Nigdy nie wiesz, co znajduje się na dnie.

**PAMIĘTAJ!
ABY STAŁO SIĘ NIESZCZĘŚCIE
WYSTARCZY TYLKO CHWILA**

NIE RYZYKUJ I NIE POZWÓL NA TO INNYM

**BEZPIECZNIE
WYPOCZYWAJ
na Warmii i Mazurach!!!**

Wychodząc z domku letniskowego zawsze dokładnie zamykaj drzwi i okna.
Nie pozostawiaj na plaży swoich rzeczy bez nadzoru.

Nie zostawiaj w samochodzie na widocznym miejscu torebek i innych wartościowych przedmiotów.

Po zmierzchu parkuj samochód tylko w widocznych i dobrze oświetlonych miejscach.

**PAMIĘTAJ!
ABY STAŁO SIĘ NIESZCZĘŚCIE
WYSTARCZY TYLKO CHWILA**

NIE RYZYKUJ I NIE POZWÓL NA TO INNYM

Celem programu jest ograniczenie zdarzeń nadzwyczajnych związanych z wypoczynkiem letnim dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie narkomanii alkoholizowaniu się nieletnich podczas wakacji, przeciwdziałanie zagrożeniom ze strony grup nieformalnych i sekt religijnych.

2.1.1.5 Bezpieczna droga do szkoły, mój odblask – moje życie.

Uświadomienie i przybliżenie dzieciom z powiatu olsztyńskiego istniejących zagrożeń, jakie mogą zaistnieć w ruchu drogowym, podczas drogi do szkoły jak i powrotu ze szkoły (w terenie niezabudowanym i obszarach wiejskich), to cel projektu. Również przypomnienie dzieciom podstawowych zasad bezpieczeństwa, które obowiązują w ruchu drogowym, wpojenie dzieciom nawyku ciągłego noszenia odblasku niezależnie od czasu, miejsca (drogi) i pory roku, nauczenie dzieci praktycznego stosowania nabytej wiedzy.

2.1.2 Bezpieczeństwo w miejscach publicznych.

2.1.2.1 TAXI – OKO

Celem głównym projektu jest aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz ograniczenia przestępczości na terenie miasta Olsztyna i gmin przyległych.

Wśród celów pośrednich wymienić należy:

- ograniczenie liczby włamań do samochodów, sklepów, kiosków i innych obiektów,
- oraz ograniczenie liczby rozbojów, kradzieży zuchwałych dokonywanych na mieszkańcach powiatu olsztyńskiego,
- zwiększenie ilości zatrzymań sprawców na gorącym uczynku (dzięki natychmiastowej informacji),
- zwiększenie ilości odzyskanego mienia,
- wzrost bezpieczeństwa podróżnych w środkach komunikacji miejskiej oraz samych kierowców (głównie taksówkarzy).

2.1.2.2 STOP kradzieżą kieszonkowym.

W ramach projektu KMP w Olsztynie systematycznie współpracuje z MPK i marketami na terenie Olsztyna. Nasilone działania zarówno prewencyjne, jak i operacyjne prowadzone są w okresie wzmożonych zakupów oraz szczytów komunikacyjnych.

2.1.2.3 Punkt konsultacyjno – informacyjny „Niebieski Namiot” – funkcjonuje w okresie wakacji (lipiec – sierpień).

Cele projektu:

- kreowanie pozytywnego wizerunku Policji w oczach społeczeństwa,
- ułatwianie kontaktu obywatela z Policją podczas festynów, imprez masowych (Polowy Posterunek Policji),
- zbieranie informacji dot. zdarzeń kryminalnych i prowadzenie wstępnego doradztwa w zakresie rozwiązywania problemów patologii społecznych, itp.,

- propagowanie programów profilaktycznych realizowanych w ramach prewencji kryminalnej we współpracy ze społeczeństwem (w tym znakowanie mienia),
- koordynowanie działań dowódczo – sztabowych prowadzonych w terenie.

2.1.2.4 SMS

Projekt adresowany do osób z wadą słuchu, które będąc ofiarami lub świadkami zdarzeń o charakterze przestępnym nie mogły dotychczas powiadomić o tym Policji. Obecnie są one wyposażone w telefony komórkowe, z których mogą wysłać informację na specjalnie w tym celu utworzony numer. Odbiorcą sms – a jest dyżurny Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie, który natychmiast podejmuje właściwe działania.

2.1.3 Bezpieczeństwo w miejscach zamieszkania.

2.1.3.1 Sąsiedzki program przeciwdziałania przestępczości.

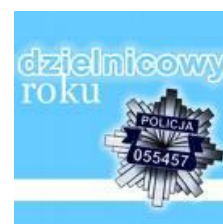
Zadaniem głównym programu jest inicjowanie przez Policję organizowanie się mieszkańców osiedli, bloków, klatek w grupy wzajemnego

wsparcia mające na celu ograniczenie ilości zdarzeń przestępczych w miejscu ich zamieszkania.

Cele pośrednie, to:

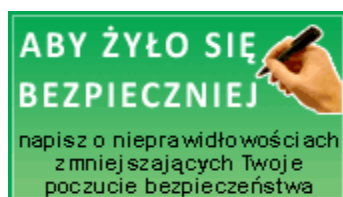
- ograniczenie zjawiska patologii społecznej,
- organizacja społeczności lokalnej w celu wspólnej ochrony własnego mienia,
- wykształcenie w społeczeństwie odruchów poszanowania prawa, przez reakcję na najprostsze przejawy chuligaństwa i brutalności na ulicach,
- zmniejszenie strachu przed staniem się ofiarą przestępstwa,
- propagowanie znakowania mienia i nowoczesnych systemów zabezpieczających obiekty.

2.1.3.2 Mój dzielnicowy.

Projekt zakłada poprawę jakości służby dzielnicowych tak, aby mieszkańcy osiedli (rejonów wiejskich) znali swojego dzielnicowego i wiedzieli jak się z nim skontaktować. Ponadto zakłada on stałą obecność dzielnicowego w rejonie, poprzez służbę w obchodzie, co wpływa również na poprawę rozpoznania posesyjnego i osobowego. W ramach projektu dzielnicowy powinien inspirować mieszkańców do zakładania grup „Sąsiedzkiego programu przeciwdziałania przestępczości”, aktywizować młodzież do szukania innych, niż wystawanie pod klatkami schodowymi, form spędzania czasu wolnego, współuczestniczyć w imprezach osiedlowych. Rozmawiać, zbierać i przekazywać dalej konkretne informacje. Przede wszystkim powinien wiedzieć o wszystkim, co dzieje się w jego rejonie.

2.1.3.3 Społeczne konsultacje.

W ramach projektu przekazano społecznościom lokalnym ankiety z prośbą o ich wypełnienie. Z uwagi na pozorną anonimowość, przedsięwzięcie spotkało się z dużym oporem ze strony mieszkańców. Informacje zawarte w ankietach uwidoczniły, że głównymi problemami są:

- gromadzenie się młodzieży w klatkach schodowych,
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych,
- braki w oświetleniu,
- i wałęsające się psy.

Zgromadzone informacje wykorzystano w planowaniu – dyslokacji służb patrolowych oraz stanowiły podstawę do skierowania wystąpień do innych instytucji w celu usunięcia problemów.

2.1.3.4 „Noc – Stop”

Głównym celem programu jest podjęcie działań prewencyjnych z wykorzystaniem elementów prewencji kryminalnej w celu zapobiegania kradzieżom samochodów na terenie Olsztyna. Nie bez znaczenia jest tu fakt, że do większości kradzieży pojazdów dochodzi w porze nocnej, w godzinach 24.00 – 05.00. Pomimo spadającej dynamiki kradzieży pojazdów, należy w dalszym ciągu podejmować działania zmierzające do maksymalnego eliminowania przypadków utraty pojazdów wskutek ich kradzieży. Zasada programu polega na oznakowaniu pojazdów, poprzez naklejenie na przedniej i tylnej szybie specjalnych fluoroscencyjnych znaczków, które w świetle reflektorów emitować będą napis NOC – STOP. Będzie to sygnał dla patroli policyjnych, że pojazd należy zatrzymać i sprawdzić, czy kierujący jest jego właścicielem. Uczestnicy programu, w momencie przystąpienia do niego deklarują, że w godzinach nocnych nie używają swojego samochodu.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Ogólnopolskie wyniki badań opinii społecznej wskazują na stosunkowo pozytywne trendy w ocenie policji, która dotychczas cieszyła się największym zaufaniem spośród organów ścigania. Dlatego tym bardziej konieczne jest ciągle kształtowanie wizerunku policji i poprawa skuteczności jej pracy z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb obywateli. Szczególnie ważna jest koncentracja na podnoszeniu jakości obsługi interesantów, ściganiu przestępstw najbardziej uciążliwych społecznie oraz zapobieganiu im.

Według badań z 2009 roku mieszkańcy Warmii i Mazur czują się bezpiecznie w porównaniu z innymi regionami kraju, a olsztyńska policja zajmuje czołową lokatę pod względem zapewnienia im bezpieczeństwa .

Przedstawiony program prewencyjny „Bezpieczna Warmia i Mazury” realizowany między innymi w Olsztynie oraz powiecie olsztyńskim jest bardzo znaczącym czynnikiem w kształtowaniu wizerunku policji, gdyż jest skierowany do większości mieszkańców (dzieci, młodzieży i dorosłych) oraz gości przebywających w naszym mieście.

Pozytywnym efektem funkcjonowania w Olsztynie programu w trzech strefach działania jest wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i dalsza poprawa wizerunku Policji w oczach obywateli.

„Bezpieczna Warmia i Mazury” jest otwartym programem prewencyjnym, co oznacza że są tworzone w zależności od potrzeb nowe projekty wychodzące naprzeciw nowym wyzwaniom.

Poprzez realizację projektów w trzech strefach osiągnięto najważniejsze zakładane cele tj.: wzrost wykrywanych przestępstw i zatrzymań sprawców na gorącym uczynku, poprawę stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Olsztyna oraz poprawę poczucia bezpieczeństwa wśród jego mieszkańców.

Przedstawiona w niniejszej pracy problematyka oceny i kształtowania wizerunku z pewnością jest wielowątkowa i wieloaspektowa. Badając wizerunek policji w społeczeństwie można powiedzieć, że ma on także znaczenie dla mieszkańców. Dokonywanie oceny instytucji mającej na celu

ochronę obywateli i zapewnienie im bezpieczeństwa jest nie tylko nie uniknione, ale stanowi pewne prawo tej społeczności.

Mam nadzieję, że przedstawiony w tym opracowaniu materiał, chociaż daleki od wyczerpania tematu przyczyni się do dalszego planowania i realizowania działań kształtujących lub zmieniających na bardziej pozytywny wizerunek policji. Ważna jest również świadomość ogółu pracowników policji, że wszyscy członkowie tej instytucji w każdej sytuacji kształtują jej wizerunek.

Wnioski:

1. Profesjonalizm i niezawodność działania służb policji mają wpływ na jej postrzeganie w społeczeństwie.
2. Dobrze zorganizowane działania prewencyjne zwiększają poczucie bezpieczeństwa środowiska lokalnego.
3. Wysoka etyka zawodowa policjantów ma niebagatelny wpływ na kształtowanie pozytywnego wizerunku tej służby.

BIBLIOGRAFIA

- Abramski A., Sagan S., Wybrane problemy etyczne zawodu policjanta, Katowice 1992
- Alderson J., Policjant w państwie prawa, Legionowo 1994
- Altkom J., Wizerunek firmy jako marka, Warszawa 1996
- Babiński A., red., Policja w strukturach administracji publicznej Szczytno 2005
- Baładynowicz A., Rola kodeksu etyki zawodu policjanta, „Przegląd Policyjny”, nr 3, 1999
- Bielska T., Wsparcie psychologiczne udzielane przez policjanta, „Policyjny biuletyn szkoleniowy”, nr 4, 1997
- Budzyński W., Public relations - zarządzanie reputacją firmy, Warszawa 1998
- Budzyński W., Sztuka kreowania reputacji firmy, „Marketing w praktyce”, nr 4, 1996
- Czapska J., Poczucie społecznego zagrożenia przestępczością, Rzeszów 2003
- Czapska J., Wójcikiewicz J., Policja w społeczeństwie obywatelskim, Kraków 1999
- Czerniakiewicz J., O moralności policji, Szczytno 1994
- Frączek T., Zasady dobrego wychowania policjanta, Szczytno 1997
- KGP, Decyzja nr 121/99 z dnia 14 lipca 1999, O zasadach etyki zawodowej policjanta, Warszawa 1999
- Kubiaczyk W., Podstawowe zagadnienia komunikacji społecznej, Piła 2000
- Kubiaczyk W., Prawo o policji, Gdańsk 1996
- Lubelska K., Podmaluj mój świat, „Polityka”, nr 44, 2001
- Majer P., Geneza Policji Państwowej, Warszawa 1999
- Majer P., Pierwsze formacje niepodległościowe państwa – Milicja Ludowa i Policja Komunalna, „Gazeta Policyjna”, nr 32, 2001
- Majer P., Polskie formacje policyjne w czasie I wojny światowej, „Gazeta Policyjna” nr 30, 2000
- Michalak M., Podstawowe zagadnienia komunikacji społecznej, Piła 2000
- Michna J., Policja Obywatelska, „Przegląd Policyjny”, nr 7, 1998
- Misiuk A., Instytucje policyjne w Polsce. Zarys dziejów od X wieku do współczesności, Szczytno 2006
- Misiuk A., Policja Państwowa 1919 – 1939, Warszawa 1996
- Misiuk A., Tworzenie się polskich organów policyjnych w okresie I wojny światowej, Szczytno 1997
- Nowińska E., Rzecznik prasowy w świetle postanowień regulujących działalność mediów, Warszawa 2000
- Obłój K., Strategia sukcesu firmy, Warszawa 1998
- Pawłowski A., Zasady etyki zawodowej policjanta, Szczytno 1994
- Piekarski A., Integracja społeczna, Legionowo 1999

- Pluta E., Public relation – moda czy konieczność, „Nowe życie gospodarcze”, nr 23, 2001
- Popkin R., Filozofia, Poznań 1994
- Purowski C., Dylematy moralno etyczne w pracy policjanta, Słupsk 1988
- Pytlakowski P., Policjant na każdym rogu, „Polityka”, nr 7, 2003
- Sawicki J., Bezpieczny obywatel, Warszawa 1999
- Siemaszko A., Granice tolerancji, Warszawa 1993
- Siemaszko A., Przystępność nieujawniona w Polsce, Warszawa 1997
- Starańczak J., Tulibacki w., Hull Z., Mały słownik filozoficzny, Olsztyn 1989
- Stefański M., Etyka zawodowa policjanta, Słupsk 1998
- Tchurzewski M., Wokół policyjnego wizerunku, „Gazeta Policyjna”, nr 10, 2003
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz.179 z późn. zm.)
- Vardy P., Grosch P., Etyka, Poznań 1995
- Wasilewski L., Podstawy zarządzania jakością, Warszawa 1998
- Widacki J., Sarnecki P., Ustrój i organizacja Policji w Polsce, Warszawa 1998
- Winnicka E., Dzielnicowi, „Polityka”, nr 42, 1997
- Wydział Prewencji KWP w Olsztynie, Program „Bezpieczna Warmia i Mazury”, Olsztyn 2004
- Zacher L., Policja, „Przegląd Policyjny”, Warszawa 2006
- Ziółkowski J., Samorząd – Policja, Warszawa 1999